UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Baldi Pervsini Commentariorvm In Pandectas Tomvs ...

In Digestvm Vetvs

Baldus

Lvgdvni, M.D.LVIII.

De tributoria actione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-95938

Visual Library

verba cāe direxerit ad pſonā dñi, lʒ poſtea verbū obligatiuū direxerit in ſeipſum ſub cōmemoratiōe officij:duo ergo trāſferūt obligationē in dñm, officij cōmemoratio, ⁊ q꞉ cā coheret dño.ar.ꝯ.ſ.ti.ij.ſi eū.§.pe.⁊ vide hic qđ no. Bali.ī.l.j.ī pe.q.C. de ſacroſan.ec.ar.ꝙ ſi ꝯſules ſe obligauere rōne ꝯſulatꝰ, ꝙ nō teneanᵗ finito ꝯſulatu,facit.C.de decur.ꝓuidendū. ſm Bali. hoc verū in ꝯctibus,ſecus in delictis:q꞉ tenenᵗ etiā officio finito,de magi.conue.l.j.§.j.C.vnde vi.l.meminerint.§.ſi autē.

¶ De tributoria actione. Rubrica.

1 ☞ Actio tributoria,⁊ actio de peculio qualiter differant.

Elius quoque. De eo qđ eſt ꝯctū in merce peculiari cōpetit actio tributoria dño vl̄ pr̄i, ſi ꝯhaᵗ eo ſciēte,⁊ verbū,mercis, accipiᵗ gñaliter. Itē verbū,ſciētia,accipiᵗ ꝓ patientia ⁊ ꝯbū,ptātis,accipiᵗ gñaliter.h.d.cū.ij.ll.ſeq.
1 vſq ad.§.ſi ſeruus. ¶ †No.ex hac.l.dr̄ſam inter actionem tributoriam,⁊ actionē de peculio:inter actio. aūt tributoriā ⁊ inſtitoriā habuiſtis.ſ.ti.j.l.ſʒ ⁊ ſi pupillus.§.ſi inſtitoria. ¶ Secundo no.in ver.ſcientia, ꝙ inter velle ⁊ nolle eſt dare mediū, vcʒ nec velle nec nolle,vide qđ not.j.de pecu.l.quantū. in fine. ¶ Tertio no.caſum.in.l.ſed ſi ſeruus.vſq ad.§. ſi ſeruus.illā diſtinctionē,que ibi fit. ¶ Ultimo no.gl.ſup verbo,oēs.ibi ſʒ quid ſi vnus ⁊c.Nā ex hac gl.habes ꝙ ex vno contractu nō dr̄ fieri negociatio:⁊ ſic ꝑ iſtā glo.vr̄ decidi queſtio an ille q ſemel mercatur,dicatur eſſe mercator:de qua queſtione not.in.l. legatis ſeruus.j.de leg.iij.⁊ etiā in.j.conſti.C.in prin.⁊ ibi ꝑ doc.

Si ſeruus. Dolus tutoris vel curatoris nō nocet his,q̄rū negocia adminiſtrat,niſi q̄tenus illi ex illorū dolo ſunt facti locupletiores,⁊ niſi quātū ad hoc vt cedāt actionē quā hn̄t ꝯ tutorē vel curatorē. Itē q̄tū ad actionē iterādā ꝯ pupillū vel adultū ſufficit ſciētia ipſorū adminiſtratorū. Itē dolꝰ pupilli vel adulti eis nocet,ſcientia vo nō ſufficit,⁊ dolꝰ ꝓcu.⁊ eiꝰ ſciētia dño nocet.h.d.vſq ad.l. ꝓcu.in ꝑn. ¶ No.ex hac.l q̄liter pupillꝰ,adultus,furioſus teneaᵗ ex dolo ſuoꝝ adminiſtratoꝝ,an aūt pupillꝰ teneaᵗ ex dolo ipſiꝰ ꝓcuratoris:vide qđ no.in.l.vl.C. de interdi.ma.ꝙ no.

Si vicarius. Qñ ſunt plures, quorum vnus eſt dñs,alius quaſi dñs,puta ſeruꝰ ordinarius, vtriuſq ſcientia ⁊ ignorantia cōſideratur, vt actio inducatur ſecundum ſcientiam,vel ignorantiam.h.d.

Per hanc. Contrahentes tributoriā ſolū habent circa merces peculiares, contrahentes in poteſtate deducunt debitū ſibi etiam extra cauſam merciū. ꝑferuntur tñ creditores pignoris rōne.in tributūq ſeu cōtributionem veniunt ſolum merces,vel certe quod ex mercibus eſt emptum.h.d. ¶ Sequitur ex lectu.ant.

PRocuratoris. Dolus ꝓcuratoris nocet dño in eo,in quo procurator hʒ mandatū. ¶ In ver.quid tñ.Not.ꝙ hypotheca prefertur cuilibet priuilegio perſonali,⁊ ꝙ illi qui habēt hypothecam cum non habentibus,non vocantur ad ratā,ſed preferuntur.ſic.ſ.de pac. ¶ Item ex lec.ant.

Si propter mercem. Not.ar. ad.q. an ſi mercerius relinqt alicui ſuas mercerias,veniant inſtrumēta q̄ ſunt in apotheca ad artem exercendam vt ſcamna ⁊ vaſa ⁊ temnem ⁊ ſimilia.

Si plures. Si ſunt plures negociationes vel vna negociatio,loca autem ſunt plura, ſiēt plures ⁊ ſeparate ꝯtributiōes.h.d. ¶ No.tex.ibi,merci mag. ⁊c.qđ qs dr̄ mutuare merci,ſicut ⁊ alibi habemꝰ.l.dicentem ꝙ ſnīa daᵗ ꝑdio:vt.l.qui alieno.ſ.de neg.geſt.ff.fini.reg.l.iiij.§.ſi aliter.de duobus iſtis habemus gloſ.in.l.ſi.j.de no.oper.nun. ¶ Ex lec.ant. ¶ No.ꝙ ſi idē ſeruꝰ gerit duas artes puta piperis ⁊ lane,creditores piperis nō ꝯfunduntᵗ cū creditoribꝰ lane, ſʒ veniūt ſeorſum vnuſqſq reſpectu mercis quā credidit, ⁊ iō ſi nō diſtincte merces,ſʒ loca.Ex q̄ no.ꝙ lʒ plura loca vel miniſteria ī eadē pſona vnianᵗ, tñ ꝑ talē vnionē neutrum mutat ſuā naturā,imo qđlibet ſuā retinet ſm Ol. ad qđ facit qđ no.ī aut.ſine quo ſuffr.§.illud.⁊ no.in.l.j.C.de me.her. Adde quod no.ī.c.j.exᵗ ne ſede vac. ¶ Scđo no.ꝙ lʒ qs ſit mercator,nō ꝓpterea ꝯhēs cū eo hʒ tacitā hypothecā,imo ē ſimplex debitū.⁊ facit.ſ.ea.l.v.qd tñ. ¶ Tertio no.ī v.plane.ꝙ ī reēpta a mercatore de pecunia mea,ego nō ſum potior ceteris creditoribꝰ, ⁊ facit.j.d ī rē v.qdā fundū.de ꝑui.cre.ſi veteri.§.ī bonis. ⁊ qđ no.Dy.ſol.ma.ſi cū dotē.§.ſi. ¶ Quod no.ī v.ſʒ ſi.dedi melior tex.q ſit ī iure qñ dicaᵗ fides habita de ꝑcio: q꞉ nō eoipſo ꝙ res eſt tradita,ſʒ ſi ſit ſatiſdatū , vel datꝰ terminꝰ ad ſoluēdū. adde qđ no.ſ.d pig.ac.ſi q̄ſ.⁊ qđ not. Azo in ſum.de ſum.tri. circa ꝑn.de h no. Jac.d Are.de īſtit.cuicūq.§.ſi ei.⁊ ibi vide.

Plane. Creditores q habēt actiōes pſonales vocanᵗ in tributū,illi vo qbꝰ cōpetit actio realis ſuū ius ītegre ꝯſequunᵗ.h.d. ¶ In gl.ſup vbo,vēdicare ⁊c.⁊ trāſferre dñium.no.ex hac gl.ꝙ q vēdit rē,⁊ credit hr̄e fidē de precio,adeo ꝙ dñium trāſfert in accipiētē.ita no.in.§.vēdito.hic alle.⁊ in.l.qđ vendidi.j.de ꝯhen.em.ſed ꝯtrium vr̄ velle gloſ.per hunc tex.j.de excep.rei iudi.l.j.in ſi.⁊ ibi dicam ⁊c.Uide tñ qđ dixi in.l.cuiuſcunq.§.non tñ.ſuper tit.proxi.⁊ qđ dixi.in.l.eleganter.§.ſi vendiderit.ſ.de pigno.act. ¶ Sequitur ex lec.an.

Sed ⁊ ſi dedi. No.ꝙ in tributoria nō eſt melior conditio occupantis, q꞉ ab ipſo principio omnium eſt exequata ꝯditio ex diſpoſitione legali ſecundum Cyn.in addit.ſimile.j.de bo.auto.iu.poſ.l.cū vnus.

Tributo. Creditores agētes tributoria ſi aliqd accipiūt,dn̄t cauere ſe reddituros alijs creditoribus poſtea agētibꝰ, ēt ſi ipſi dño poſtea apparuerit aliquid deberi,q dñs pōt ſuo peculio renūtiare,vt euitet actionē tributoriam,h.d.cū duabus.ll.ſeq.vſq ad.§.ſi cuius. ¶ Not. tex.in illo.§.quid tñ.nam iſte tex.facit optime ad.q.ꝙ ſi vaſal
a lus vult dimittere feudum[a], ⁊ non preſtare domino obedientiā ꝙ hoc facere poſſit, de quo quid iuris dic, vt habes.x.col. ſi vaſ.contra conſtitu.Fede.c.j. ¶ Sequitur ex lec.ant.

ILlud quoque.§.Quid tñ. ¶ No.ꝙ ille qui vult cedere rei,non poteſt occaſione rei amplius moleſtari,non dico occaſione perſone.

Si is cuius dolo. Ex dolo cōmiſſo in male vel nihil contribuēdo qs hac actione tenetur.h.d. ¶ Sequitur ex lect.ant.

Minus autem. Allegatur ad.q. ꝓmiſi tibi x.ſi minꝰ currere quā tu,cucurriſti,ego currere nolui:nunquid teneor: vr̄ ꝙ non, q꞉ ver-
b bū,minus,vr̄ aliquid ponere[b], vt.C.de do.ante nup.l.ſi.§.fina. contrarium determinatur ar.huius litere. Item facit ad aliā q.promitto tibi vendere rē pro.x.minus quā alteri: vtrū ſi nō reperiantur niſi pro.x.tenetur dare pro nihilo:qđ dic vt hic ꝑ Bali. ¶ In ver.quid tamē.hic no.Bali. vtrū ille qui eſt multis creditoribus obligatus,tamen eſt diues ⁊ ſoluendo,poſſit cedere bonis ipſis inuitis creditoribus.Bali.ſentit ꝙ nō,ſed ipſis volentibus ⁊ admittentibus poteſt ar.j. ſi cui pluſquam per.l.Fal.l.j.§.cum igitur. vnde non poteſt fieri ceſſio bonorū niſi vocatis creditoribus.ſed Cyn. in additione pro hoc facit in aut.de ſideiuſ.§.quod autem. ¶ Item ex lect.ant.

Proinde ſolui. No.doloſuʒ dici,q ſibi ꝑ alijs, ſeu plus alijs ſocijs,facit ſolui: qđ non eſt alibi ſm Jac.de Are. ¶ Ibi,ſed ſi negauerit.Not. ꝙ falſa negatio cōditionē negātis non dʒ reddere meliorem.

Hec actio. Hec actio ex dolo non eſt,⁊ iō perpetuo datur,⁊ contra heredem ⁊ ceteros, quatenus ad eos peruenit.h.d.cum.ll.ſeq.vſq ad.§.eligere.

Eligere. Qñ plures actiones ad idem cōpetunt alicui,actor cogiᵗ vnā eligere, qua electa ad aliam non pōt redire:ſecus ſi alicui competunt plures actiōes ad diuerſa.h.d.⁊ habetis hic vnā gl.magnā, q̄ fert vnum ꝯtriū ponit vnicā.q.⁊ plures ſolutiōes ꝑ iſtū.§.gl.⁊ Dy.faciūt vnā de regulis impedientibus cumulationē. Nam dicunt ipſi per hunc tex.ꝙ qñ plures actiones electione tolluntur, nunq̄ admittitur cumulatio dictarum actionum:ita no.per gloſ.C.de eden.l.edita.⁊ per Dy.in.c.nullus pluribꝰ.extra de re iu.li.vj. ¶ Sed aduerte hunc text.dum dicit cum ſciat ſibi regreſſum ad alios non futurum ⁊c.q꞉ illud qđ hic dicitur ꝙ vna actiōe electa ad aliam non poteſt rediri, eſt verum niſi alicui ſuccurratur per beneficium reſtitut.in integr. ex cauſa iuſti erroris. ita habuiſtis.ſ.tit.j.in.l.habebat.⁊ ibi dicit.facit.j.tit.j.l.ſed ſi ex parte.in.§.ſi. ¶ In gloſſ.magna ibi tu vero dic ⁊c. Iſta eſt vera ſolutio ⁊ communiter approbatur ⁊ circa iſtum.§.eligere.vide qđ no. Inno.in.c.conſtitutus.extra de in integ.reſtit. ¶ Ex lec.an. ¶ Eligēs vnā actionē ad aliā redire nō ꝑt.h.d. Sʒ qd ſi nō vult eligere:dt Spe. ꝙ non dʒ audiri.in Spe.de act.ſeu pet.§.ſequiᵗ.v.qd ſi nolit.⁊ adde hic qđ no.Cy.C.ſi cer. pe.l.ſi abſentis.⁊ facit ad hoc,q꞉ electa vna via non poſſit redire ad aliam.j.de cur.fur.l.cuius bonis.Et not.qđ iſte.§.fallit vbicūq admittiᵗ libellus alternatiuus:vt exᵗ de reſtit.in inte. c.cōſtitutus.extra de re iud.c.abbate ſane.⁊ de emp.⁊ ven.c.cū dilecti.ꝑ Inn. Item fallit vbicunq admittiᵗ libellus cōditionalis,vt no.in.l.j.in ſi.ꝑn.de act.em. Itē ex gloſ.circa medium iſtud qđ dicitur de electione fallit vbi quis non eſt certus propter factum aduerſarij,vt.l.j.§.quod aūt. quorum leg.habes ergo regulam ⁊ exceptiones.cetera dic per Jac.But.hic,qui repetit hunc.§.⁊ per Dy.in.c.nullꝰ pluribus.de reg.iur.in vj.

Si ſeruo. Si heres dat ſeruo libertatē ſine cautione vel ſine peculij deductione teneᵗ.h.d.

a ¶ Feudū.Et nunqd inuito domino, vide Feli. in.c. que in eccleſ.xxix. col. de conſtit.

b ¶ Ponere. Uide eundem Bal.ī aut. niſi rogati . C. ad Trebel.⁊ Angel.hic.

De peculio. Not. rationem diuerſitatis inter actionem de peculio ⁊ tributoriam, quod dic vt in glo. que eſt nota.

Aliquando. Secundū accidentia eſt melius, qñq; intētare actionē de peculio, quandoq; eſt melius intentare actionem tributoriam. h. d. ¶ Not. ex hac. l. differentiam inter actionem de peculio ⁊ tributoriam actionem. ¶ Ex lect. anti. ¶ No. ꝙ actio de peculio ⁊ tributoria habent ſe vt excedentia ⁊ exceſſa[a].

a ¶ Et exceſſa. Et qualr differāt vide do. Jaſ. May. in ſtitu. de act. §. actiones. nu. 58. ⁊ nume. 59.

Alius. Dūtaxat de peculio deducit id ad quod quis tenet ex doloſa diſtributione. h. d. Et gl. j. ponit caſum, ⁊ ponit duas queſtiones. ad ſecūdam reſpondet, ſed ad primam reſpondet Guli. de Cu.

¶ Quod cum eo, qui in aliena poteſtate eſt, negocium geſtum eſſe dicetur. Rubrica.

¶ Ad euidentiam iſtius tituli premitte qd not. hic in glo. rubrice, que ponit fundamentum iſtius tituli.

Omnia. Juriſconſultus in hac. l. ſeipſum continuat dicēs ꝙ qr qñq; contrahēs cū illo qui eſt in aliena poteſtate, non habet actionem inſtitoriam, exercitoriam aut tributoriā, Et ideo dat iſtā actionē, quod iuſſu, ⁊ ſi q̄ cōtinent in hac. l. Jn hac l. not. gl. ſup v̄bo, ſuū. ꝓ eo quod dixi. s̄. ſi cer. pe. ſi me ⁊ Titiū.

At pretor. Contra filiū actio modificatur in caſibus hic iſertis. h. d. ¶ Jn gl. j. ibi, melius videtur ⁊c. ⁊ iſta eſt vera. ⁊ ita habuiſtis in rubrica. ¶ Ex lec. ant. ¶ No. ꝙ licet pretor faciat mentionem de emancipatis, tñ idem eſt in quolibet alio modo exiſtentia ſui heredis. facit. j. de libe. ⁊ poſthu. l. Gallus. §. ⁊ quid ſi tantum. C. de inſti. ⁊ ſubſtit. l. ſi mater. ¶ Secūdo no. ꝙ licet pretor faciat mentionem exheredationis, tamē idem eſt in inſtitutione ex minima parte, puta in legitima tantum. ⁊ dicit glo. ꝙ ratio eſt: quia pro re modica non debet quis pati maximas aſtrictiones, quod not.

Sed an hic. Jn hac actione deducitur quod debetur creditoribus priuilegiatis, vel poſtea ꝯhentibus. h. d. iſta lex. ¶ Ex lec. ant. ¶ No. ꝙ illi q ꝯxerūt poſt exiſtētiā ſui heredis, ſeparant a primis creditoribꝰ. ⁊ facit ad. q. ꝙ ille qui ꝯxit cū clerico, poſtq̄ fuit aſſumptꝰ ad ꝑlatū eccl'ie, ꝑferat ꝑmis ꝯhentibꝰ creditoribꝰ quo ad fructꝰ ꝑlatus, ⁊ ꝑ hoc j. de ſepa. bon. l. j. §. filiꝰ. ſm Cy. in addi. Credo hoc verū in creditoribꝰ ipſiꝰ ꝑlatꝰ, ſ; in creditoribus ꝑſone ipſiꝰ prioris nō video rōnē ꝑlatiōis: qr hic quātū ad obligationē vel executionem obligationis nulla eſt mutatio ſtatus. ⁊ ſic non ob. hec. l. facit extra de fideiuſ. c. ij. ⁊. j. de re iud. l. commodis. quod not. ¶ Not. ꝙ hec lex fuit lecta die ſancti Joannis per Baldum.

Sed ſi ex parte. Jnſtitutus ex ꝑte nō modica ꝯuenit vel ꝓ hereditaria portiōe, ⁊ interdū h; bñficiū ne conueniat vltra quā facere poſſit. h. d. ¶ Jn glo. j. ibi, ⁊ ꝑ hoc vide qd non refert, ⁊c. ¶ No. hanc glo. nam iſta glo. declarat cuius reſpectu portio dicatur modica, vel non modica. ⁊ iſtam glo. adde ad id quod habetur not. s̄. e. l. ij. in gloſſ. ſuper verbo, minimum. ¶ Ex lec. ant. ¶ No. arg. ꝙ ſi eſt conceſſum alicui, vt non teneatur ſuis creditoribus reſpondere vſq; ad quinquennium, ꝙ priuilegium non extenditur ad creditores ex cauſa delicti, ad qd. j. de re iudi. l. ſi rerum. ¶ Jtem not. hic arg. ꝙ in delictis non habet locum ceſſio bonorum: quia non habet locum beneficium, ne conueniatur niſi inquantū facere poteſt. ⁊ eſt expreſſum in. l. fi. §. fi. que in frau. cre.

Jnterdum. Propter mendaciū, filius perdit beneficiū huius edicti. Jtē hoc edictu; nō habet locu; in ꝯtractibus deſcendentibus ex delicto. h. d.

Soli. Bñficium huius edicti nō tranſit ad heredē filij. ¶ Jtē ex hoc edicto habebitur ratio tp̄is. h. d. ¶ Sequitur ex lectura antiqua.

Sed an etiam. No. quod durius agitur cū debitore, qui ſtetit per multos annos quod non ſoluit, q̄ cum eo qui ſtatim conuenitur. h. d. ſm vnam lecturā, quā gl. non approbat, ⁊ facit qd not. in ſimili. j. de pe. l. ſi diutino. credo ꝙ in dilatione durius ageret, ſed non in quantitate exactionis: non debet enim accumulari dilatio dilationi, ſed quantitas debiti non propterea variatur.

Js qui. Jlle qui ſemel egit, nō pōt iterū agere eade; actiōe ēt ex noua adiectione, niſi ꝑhabita reſtitutiōe. h. d. ¶ Jn tex. ibi, ſuccurrēdū. ſ. ꝑ bñficiū reſtōnis in integrū ex cā iuſti erroris, vt habuiſti i. l. habebat. s̄. de iſtito.

Si filiuſſa. Beneficium huius edicti h; locum contra actionem iudicati. h. d. ¶ Not. ex hoc principio iſtius. l. quod ſi. j. infra. contra quem petitur executio inſtrumēti, ꝙ factus ſui iuris poſſit opponere beneficium huius edicti in caſibus. s̄. in hoc titu. expreſſis.

¶ Ex lec. an. ¶ No. ꝙ beneficium, qd cōpetit cōdemnando, cōpetit cōdemnato: ⁊ facit pro eo, qui poſt ſententiam factus eſt clericus. qd dic vt no. Ja. in. l. pe. s̄. ſi ex noxa. cau.

Sed ſi filio. Fideicommiſſarius vniuerſalis dr heres in effectu. h. d. ¶ No. text. ibi, qr effectus quodammodo heres eſt, ex quo habes ꝙ fideicōmiſſarius vniuerſalis dr eſſe heres in effectu. ꝯcor. l. ſi neceſſe. §. vlti. j. de bo. lib. in aut. de here. ⁊ fal. l. inordinatū. ⁊ ꝑ hoc t; gl. ꝙ ad excludēdū filiū a iure dicendi, nullū ſufficit ꝙ fuerit fideicōmiſſarius vniuerſalis, l; aliter heres nō ſit inſtitutus, qr fideicommiſſarius vniuerſalis eſt heres in effectu, vt hic. Jta no. ꝑ gl. C. de inoff. teſt. l. ſancimus. §. cū autē. ⁊ ibi ꝑ glo. Sed hoc eſt falſum: ⁊ ꝓbatur. j. ad Treb. l. ita tñ. §. qui rogatus. vbi text. dicit ꝙ fideicōmiſſarius vniuerſalis pōt petere bo. poſ. cōtra tab. ergo cōcluditur ꝙ non habetur pro inſtituto: qr tunc ſi haberetur pro inſtituto, ei non daretur bon. poſ. contra tab. vt. l. j. §. j. ff. de bo. poſ. contra tab. ⁊ ꝙ filius, qui eſt fideicommiſſarius vniuerſalis non habeatur pro inſtituto, eſt caſus. j. de bo. poſ. contra tab. l. ſi emancipa.

Eum qui. Propter mendacium quis excluditur ab huius edicti beneficio. hoc dicit.

Pater filio. Cōtra filiū, q ex ꝑmiſſione p̄ris ꝯxit, pōt agi inſolidū. Jtē ꝯ heredes pōt agi ꝓ hereditaria portione, et l; inſolidū cōueniat filiꝰ d; habere beneficiū huius edicti. h. d. ¶ Not. ex hac. l. ꝙ filius, ꝯ quē petitur executio inſtr̄i, pōt opponere in executione bñficiū huius edicti factus ſui iuris. et in alijs caſibꝰ. s̄. exꝑſſis vidiſtis. s̄. e. l. ſi filiꝰ. in prin. Scdo no. tex. inſolidū ⁊c. ꝙ illū, q tenet inquantū facere pōt, poſſum inſolidū ꝯuenire: ita vidiſtis. s̄. de cōdi. inde. l. qd noīe. ⁊. l. ꝙ ſi maritꝰ. in ꝑn. s̄. de ꝯſti. pe. videbitis. j. ꝓ ſoc. l. verū. §. itē ſciēdū. Sed cōdēnatio fit inquātū facere pōt, vt. j. de re ind. l. nō tm̄. j. de reg. iur. l. in cōdēnatione. Sed aduerte, qr l; cōdēnaretur inſolidū, tñ iſta poſſunt opponi poſt ſnīa;: vt. l. neſennius. §. fi. j. de re iud. l. ex diuerſo. §. fi. j. ſol. mat. poſſum ēt ꝯuenire ipm inquātū facere pōt. caſus eſt in. l. ſunt qui in id, qd no. in princi. de re iudic. l. patronus. §. fina. cod. titul. ¶ Ex lct. ant. ¶ No. ꝙ dr̄ia eſt inter modum agēdi ⁊ modu; ſentētiādi: qr petitio format inſolidū iuxta naturā obligationis, cōdēnatio format inquātū facere pōt, facit. j. ſo. mat. l. ex diuerſo. ⁊ de re ind. c. cū ex cā. ſm Rich. vel dic ꝙ inſolidū format petitio, inſolidū format ſnīa, nec errat iudex iure aſtrictiuo inſpecto, tñ d; iudex ꝓmittere tanq̄ miniſter legis in ſua ſnīa ꝙ ſoluat quatenꝰ facere pōt, ⁊ ſi hoc nō facit, l; nō erret ī iure aſtrictiuo, errat ī iure ꝓmiſſiuo: ⁊ lex ſupplet defectū eiꝰ, executiōi mādando, vt in. l. ꝑalle. ſm Cy. in addi. nō ergo adijcitur modus cōdēnandi, ſed executio cōdemnationis: qd pt;, quia auctis facultatibus eadē ſnīa meretur executionē inſolidum, vt inſti. de ac. §. fi. ⁊ ar. j. de mi. ⁊ ho. l. cura. §. deficientiū.

Titianus. Ex ſola patiētia vr̄ qs inſtitorē preponere, ⁊ iudex appellatiōis poteſt ex noua cā ſnīa; cōfirmare. h. d. ¶ No. ex hoc in fi. ꝙ iudex appellationis pōt primam ſnīam confirmare ex nouis cauſis reprobatis cauſis allegatis ꝑ iudicē prime cauſe in ſnīa ſua. tex. eſt no. hic. in fin. s̄. de. l. Emilius. ¶ Jn ꝯtriū vr̄ notari. ff. de acq. her. l. ſi his. in gloſ. fi. vbi dr q̄ ſnīa lata ex falſa cā nō iuſtificat ex veris ꝓbationibus. Solue vt no. C. de ꝯdi. inde. l. j. Jtē limita hāc. l. niſi ꝓceſſus ſit ineptus, vt ex̄ de emp. ⁊ ven. c. cū dilecti. vbi tex. melior vr̄ ſm Bar. in. l. ij. C. de rei vē. xj. col. Et niſi talis ſnīa ſit reformata, nō v;, l; ex actis poſſit colligi alia cā, ex qua poſſet ſuſtineri. Jo. Andr. ⁊ Bal. extra de of. deleg. c. cū ſup. ¶ Ex lec. anti. ¶ Jſta. l. dt ꝙ ſi iudex ex minus legitimis cauſis tulit ſnīam, ⁊ ab eo eſt appellatum, ꝙ iudex appellationis ſi perpendat aliquam iuſtā cauſam eſſe, de qua iudex cauſe ꝑncipalis nō perpēdat, d; ſnīam ꝯfirmare. h. d. ſm Guli. ergo ex noua cā ꝯfirmat ⁊ econtrario ex noua cā infirmat, vt. j. d ap. l. Seio. ⁊ hoc verū in diffinitiua, ſecus vr̄ ī interlocutoria, vbi nec iuſtificari nec imputari pōt, niſi ex actitatis: vt in. c. appellāti. de ap. in cle. ar. ꝯ hāc. l. s̄. de inſtit. l. habebat. ſ; ibi cā q̄ ſuberat non fuerat intētata, hic v̄o loquebat in ḡnalitate libelli, ⁊ magis erat noua ꝑ modū probationis q̄ ꝑ modū intentationis, vt. C. de tēp. ap. l. per hanc. ⁊ quod no. Jnn. de teſtibus. fraternitatis. ⁊ quod not. de teſta. c. Raynutiꝰ. facit quod no. de re iudi. c. ſicut nobis. in nouel. ⁊ ꝑ Arch. vj. q. iiij. Dſiꝰ. in Spe. de teſte. §. ſatis vtiliter. v. illud

autem. ⁊

autem.⁊ ver.⁊ breuiter.⁊ vide in Spe.de recuſat.§.effectus.v. quid ſi vna.❡Ibi,ſuſcipere debitū.ſ.fideiubēdo.❡No.ꝙ ille qui hꝫ mandatum ad contrahendum, vr̄ habere mandatū ad fideiubēdum.❡Not.ꝙ ille qui ſubſtituit aliquem loco ſui, videtur ſibi dare plenum mandatum ad oīa. hic nō ſunt alia.

❡Ad ſenatuſconſultum Macedonianum. Rubrica.

VErba. No.ex prefatiōe iſtius.l. ꝙ ſenatuſconſultū Macedo. non fuit ꝑncipaliter in fauorē filijfa.ſꝫ fuit factū ꝑncipaliter in odiū creditorū,videbitis.ī.e.l. ſed ſi pr̄.§.pe.⁊ ſic ex hoc no. ꝙ ex ꝑfatione legis conijcit̄ mens condemnantis,⁊ legis intellectus,facit.ī.de here.inſt.l.ſi.⁊ quod habetis in.l.apud Celſuꝫ.ī.de doli excep.videbitis in.l.regula.§.lꝫ.ī.de iur.⁊ fac.ignor. ❡Secūdo no.tex.ibi,actio petitioq; daret̄. nā vides hic ꝙ ꝑ iſta verba non tollitur actio ipſo iure, ſed ꝯ actorē parat̄ exceptio,vt ptꝫ in hoc tex.cū glo.que incipit,cū effectu.ad idem.ī. ad Velleia.l.j.§.j. quod eſt verū in ciuili. In criminali autem quid importent iſta verba,dic vt dixi in.l. nā ⁊ poſtea.in prin. ſ.de iureiur.❡Ex lect.antiq.❡Ibi,natura.i.quidam impetus.nam natura in ſe optima eſt, vnde dicit Tullius hominē
a nature obedientem homini nocere non poſſe[a], ita ait in libro de Officijs in prin.❡No.malis exemplis obuiādum.❡Itē not.contra feneratores qui faciunt omne malum pro pecunia extorquenda. ❡No.etiam contra Hebreos mutuantes filijs, qui ad punctum iuris debent perdere mutuum:quod nota cō tra ipſos. ❡Item ex lect.antiq.

Si pendeat. Pendente cauſa exceptionis pendet exceptio.h.d. ❡Not.ꝙ ſi eſt dubia actio,⁊ dubia exceptio interim preualet exceptio. ❡Ibi, fuit enim.nempe cum mutuum accepit.Fran. ❡Not. ex iſto §.ꝙ poſtliminium fingit retro,ſed non reſtitutio in integruꝫ, facit.ſ.de mi.l.in integrum.de acqui.heredit.l.quoties.argu. contra de iniu.teſta.l.ſi quis filio.§.pe.per Iac.⁊c.

Certe ſi. Quero de ratiōe diuerſitatis inter iſtum.§. certe.⁊.§.ſi pendeat.ratio diuerſitatis eſt, qꝛ poſtliminium fingit retro,ſed reſtitutio non fingit,ſed de nouo inducit,vt no.per glo.in.l. Gallus.§.⁊ quid ſi tantum.ī.de lib.⁊ poſth.⁊ vide qd̄ no.gl.in.l.reſtitutionē.§.ſi.C.de ſent.paſ. ❡Ex lectura antiqua.

In filiofa. Not.ꝙ lꝫ filiuſfa. ſit poſſeſſor, vel antianus, tn̄ nō propterea redditur habilior ad contrahendum.⁊ adde in iſto.§.qd̄ habes.C.e.l.fin.§.ſi.

SI quis patremfa. No.ex hac.l.duo ꝑmo ꝙ ſenatuſconſultum ſimpliciter loquitur in mutuante filiofa. ⁊ tn̄ dꝫ intelligi in mutuante ſciēter.tex.eſt hic,⁊ eſt rō: qꝛ hec exceptio eſt introducta ꝑncipaliter in odiū feneratorū, vt vidiſtis in prin.iſtius titul.Sed ſi iſta exceptio eſſet introducta principaliter in fauorē filij,tūc ſufficeret ꝙ fili⁹ nō deciperet̄,⁊ aduerſarius ignoraret ipſuꝫ eſſe filiū,vt ptꝫ in.l.ij.§.vba.ī.ad Trebel.C.ſi mi.ſe ma.dix.l.ij.§.vba.❡Secūdo not.tex.ibi,ſic agebat ⁊ ſic ꝯtrahebat ⁊c.vt ſcias formare articulū circa hoc. ❡Vltimo not.ver.ſed ſi minor ⁊c.Nā ex hoc tex.colligitur ꝙ licet pupillus nō poſſit trāſferre dn̄ium pecunie mutuate, tn̄ adultus pōt:nā vides hic ꝙ minori ſuccurritur cauſa cognita.ſ.per beneficium reſtitutionis in integrum, pupillo ſuccurritur alia ratione: qꝛ pecunia nō eſt mutuata. tetigi de hoc in l.non omnis.§.ſi pupil.ſ.ſi cer.pe.⁊.l.interdū.ſ. de cōdi.inde. ❡Ex lec.an.❡Iuſte credit̄,qd̄ cōmuniter credit̄.h.d.⁊ illud qd̄ no.Inn.de fide inſtru.c.j.⁊ qd̄ not.in Spec.de teſte.§.j.vſ. quid ſi tantū a maiori.⁊ de emp.⁊ ven.§.nunc dicendum.⁊ ver. hoc etiam ſcias. Item public⁹ error facit ceſſare exceptionē,⁊ addit robur contractui.h.d.⁊ cōtra.C.e. Zenodorus. ⁊ facit.l. j.C.d̄ teſta. ❡Ibi,habebat.⁊ publice paterfamil.apparebat. Fran.⁊ ſic non obſtat.ī.e.l. nihil intereſt. adde tamen qd̄ not, Iac.ī.de pec.leg.l.ſi peculium.§.ſicut.

Si a filiofa. Tempus numerationis,non ſtipulationis inſpicitur.h.d.⁊ iſtū.§. declara vt in gloſſ. ❡Ex lec.antiq.

Sed in minore. Not.ꝙ adultus pōt alienare pecuniam, ſed non pupillus per ſe ſolus.de hoc no.ī.ad Trebel.l.j.§.fuit queſitum.

ITem ſi filiofa. Filiuſfamilias fideiubēdo obligatur,niſi fideiuſſio fuerit facta in eius fraudem.h.cum ſequent. vſq; ad.§.ſed ⁊ ſi filius.❡Ex lectur.antiq.❡Not.ꝙ generalis permiſſio non porrigitur ad contractum inualiduꝫ ⁊ non obligatorium.h.d.

❡Item ex lectura antiqua.

SEd Iulianus.§.Idē ait. Nota hic expreſſum pro eo quod legitur ⁊ not.in.l. vir vxori.§.fina.ī.ad Velleia.

Sed ⁊ ſi filiuſfa. Si filiuſfa. promittit dotem ꝓ ſorore patre abſente,⁊ rem patris pignori dat,ceſſat bn̄ficiū ſenatuſcōſul.tn̄ rē patris obligare nō pōt,ſed ſi factus pr̄is heres petierit rē pignoratā,et obſtabit exceptio.Itē in hac appellatione mutui continet̄ tm̄ pecunia numerata,nō alia res mutuabilis,niſi fuerit mutuata i fraudē ſenatuſcōſulti.h.d.❡In tex.ibi,mutua datiōe ⁊c. hic iuriſconſultus exponit verbuꝫ,pecunie,poſitū.ſ.e.l.j.h.d. ❡Ex lec.ant.❡Ibi,patris ⁊c.Not.ꝙ lꝫ filius patrē de peculio poſſet cōuenire,non tn̄ pōt hypothecare res patris. qd̄ no.

Si filius. In hoc ſenatuſconſulto inſpicitur tempus numerationis pecunie.h.d.

Non ſolum. Exceptio Macedoniani eſt in rem ex parte eius,cui opponit̄.Iſtū ver. item ⁊ ſi duos.declara optime vt in gl.que incipit,imo nō vr̄. ⁊ ex hoc.§.nō ſolū.circa prin.no.tex.ꝙ idē operant̄ iſta verba, actio denegetur,quod operant̄ iſta verba, actio petitioq; non detur:in hoc text.dum dicit actio denegāda eſt.coniuncta.l.j. circa prin.ſ.e.coniuncta.l.nā poſtea.in princi.ſ.de iureiur.ad idem tex.cum glo.ī.e.l.ſed ⁊ ſi pater.§.hoc ſenatuſconſulto. a

a ❡Non poſſe. Et ideo occidere hominē contra naturā eſt,qꝛ hominis īntereſt hominē beneficijs afficere: ita Lanfranc.in.c. qm̄ contra ver. cō feſſiones in ſi. iij.col.in nouiter impreſſis. extra de ꝓba.

Quanquā. Exceptio cōpetit filiofa. vel eius ſucceſſori,non autem cōpetit ei quē filiuſf. prepoſuit tacite vel expreſſe.h.d.❡Ex lect.anti.❡No.qd̄ exceptio in dubio preſumitur realis.

Proinde. Si pecunia mutuo accepta vtat̄ in vtilitatē pr̄is,vel vtat̄ in ꝓbabilē cām ſtudiorū,ceſſat exceptio Macedoniani.Itē ſi fili⁹ accepit pecuniaꝫ mutuo in cā neceſſaria,ad hoc ceſſat exceptio Macedo. Iteꝫ exceptionē Maced.ceſſare facit pr̄is ſolutio.Item pignoris datio,ſed tūc tm̄ vſq; ad pignoris valorē.h.d. ❡Not.tex.ibi, intelligendum ab initio ⁊c.ꝙ quis in dubio videtur accepiſſe pecuniam mutuo ob illā cauſam,in quā vertitur:⁊ not.glo.ſuper verbo, intelligendum, que videtur velle quod ſit preſumptio iuris ⁊ de iure, ⁊ contra quā non admittitur probatio in contrarium.❡Secundo not.§.quod dicetur.Et no.gl.ſuper verbo,ſolebat,que ponit tres queſtiōes,que ſunt not.❡Nota etiam glo.precedentem,que vnam queſtionem format. ❡Vltimo not.l.ſed ſi pater.in prin.cum ſua gloſſ.

Si ab alio. Filius pōt ſoluere mutuāti pecuniaꝫ ſibi ad hoc donatam,ſecus ſi illa pecunia eſſet donata ſimpliciter.h.d.❡Not.diſtinctioneꝫ iſtius.§. facit iſte.§.ad id qd̄ no.Iac.de Are.in.l.iiij.§.nihil. de mutu.

Hoc ſenatus. Exceptio Macedoniani cōpetit filijs vtrinſq; ſexus, ſiue pecunia extet ſiue non.h.d. ❡No.hunc.§.j.dum dicit,actio denegat̄, ad id qd̄ dixi,ſ.e.l,Iulianus.§.non ſolum.❡Secūdo no.tex. ibi dum dicit,nec intereſt.❡Ex lec.ant.❡No.ꝙ maſculinuꝫ
b concipit femininum[b]:⁊ no.ꝙ ſtatutum, qd̄ loquitur de filio, porrigitur ad filiam:qd̄ no.quia habemus ſtatutū ꝙ filiuſfa. non poſſit ſe obligare ſine conſenſu patris, quod erit in filia, vt non poſſit facere contractum ſine patris conſenſu.

b ❡Femininū. Adde eundeꝫ i.l.j.ſ.de ꝯſtit. pecu. ⁊ qd̄ ibidem dixi in apoſ.

1 ☞ Beneficium Macedoniani eſt reale.
2 Conſentiens acceſſorio videtur conſentire principali.
3 Exceptio Macedoniani dicitur eſſe penalis.

c **Non ſolum.** Exceptio Macedo.cōpetit filio[c],⁊ eius interceſſoribus:niſi interceſſerit aīo nouandi.Itē qꝛ exceptio Maced.eſt odioſa,nō ſolutū repetit̄.h.d.❡No.ex fine iſti⁹.§.ꝙ exceptio Maced.ꝑncipaliter ē inducta ī odiū creditorꝝ,vidiſtis.ſ.e.l.j.⁊ ibi dixi:qd̄ not.
1 ❡Ex lec.ant. ❡†No.ꝙ beneficium Macedoniani eſt reale.
2 ❡No, ꝙ qui cōſentit in acceſſorio,vr̄ cōſentire in principali.
3 ❡†Not, ꝙ exceptio Macedoniani d̄r eſſe exceptio penalis.

c ❡Filio.Quo caſu vero obſtet exceptio Macedo.⁊ in quibus ceſſat vide plene do. Iaſ.Mai.in ſtit.de actio.§. actiones . nu. 34.⁊ nu.35. cū duobus ſeq. ⁊ nunquid locū habeat.l. religioſis ꝑ monachos ſicut in filijs,vide ibidem per eum in nume.39.

Quanquam. Exceptio Macedoniani pōt opponi, etiam poſt ſententiam.h.d. cum duabus legibus ſequentibus.

TAmetſi. Circa iſtā.l.vide gl. optimā que eſt hic,⁊ q̄ optime declarat iſtam.l.⁊ in quantū gl.d̄t qd iuris ſi filius dixit ſe emācipatum,⁊ non ſoluit,dic ꝙ erit tutus Macedo.ar.l.eū qui.ſ.ti.j,l.ſed ſi ex parte.§.interdum.facit.l.ſi quis patrem.a contrario ſenſu. ſ.e.⁊ circa vltimam partem gloſ. inquantum dicit,in quibus caſibus poteſt exceptio opponi poſt ſentētiam, vide quod no. gloſſ.⁊ doc.C.de iur.⁊ fac.igno.l.j.❡Ex lect.antiq.❡Not.ꝙ licet exceptio Macedoniani ⁊ Velleiani ſit peremptoria,pōt tn̄ opponi poſt ſententiam.Adde qd̄ d̄t hic Cyn.in addi.⁊.C. de probatio.l.exceptionem.ꝙ interdum exceptio cōcernit nullitatem ꝓceſſus,⁊ tunc ſemper poteſt opponi,vt.C.de procur. l.licet.Interdum tamen concernit iuſtitiam vel iniuſtitiam